

Becoming an

Our Dee Estuary Caru Aber Dyfrdwy

water-friendly business

Cheshire
Wildlife Trust

**Catchment
Based Approach**

**Cronfa
Treftadaeth**

**Heritage
Fund**

Our Dee Estuary Caru Aber Dyfrdwy

To become an Our Dee Estuary water friendly business simply complete the checklist in this pack to assess if your current business operations are estuary friendly. We'll offer help and advice along the way on improving your operations as well as tips on how to engage colleagues, customers and visitors.

Once complete, we'll visit you again and talk through the checklist and give you our feedback. We can also bring any resources you may need to become estuary friendly! If you qualify, you'll also receive a window sticker and certificate to display proudly, so everyone knows you're an Our Dee Estuary business.

Business name : _____

Your name : _____

Your email : _____

We're here to help and this is where you can find us:

 ourdeestuary@cheshirewt.org.uk

We are @ourdeestuary on social media

Business Checklist

Please use this checklist to see what you are already doing to help the estuary and to discover even more actions you can take to #lovemyestuary

Some of these actions may not be applicable to your business - mark N/A where questions are not relevant.

The checklist has 6 sections:

1. Site drainage and outdoor areas

This section relates to outdoor drainage, surface water and foul water drains, and septic tanks.

2. Kitchens and bars

This section looks at kitchens, food preparation areas and bars as well as single use plastics.

3. Oils and chemical storage

This section is all about oils and chemical storage. Use the QR code for further information.

4. Bathrooms and toilets

This section examines your bathroom and toilet facilities.

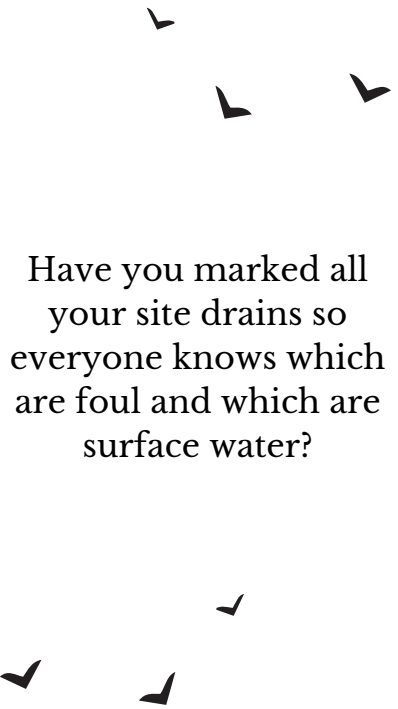
5. Supporting Our Dee Estuary

This section looks at how you can help us spread the word about our project!

6. Employee pledges

This section will help to get your colleagues involved.

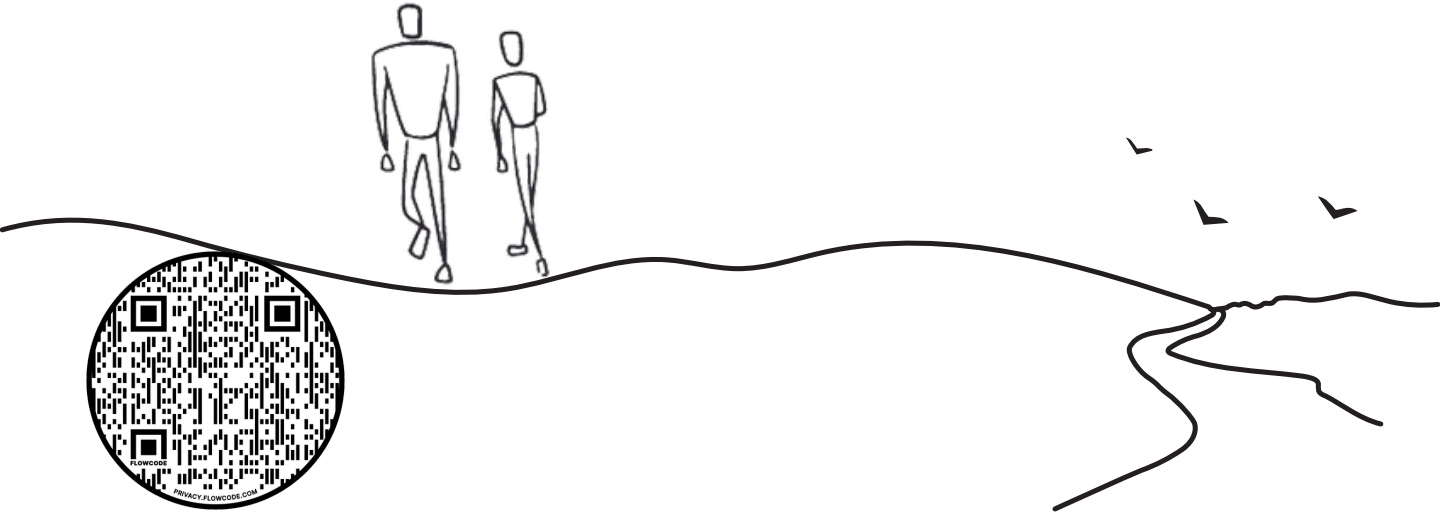
The Our Dee Estuary team and our Clean Water Ambassadors will help you work through the checklist.

Site Drainage and Outdoor Areas	Your Business	Help and Advice
 Have you marked all your site drains so everyone knows which are foul and which are surface water?		Depending on the age of your property you may have a combined sewer system, usually associated with older properties built before the 1980s, or separate drains in new build properties. If you have separate surface water and foul water drains it is recommended that they are colour coded: blue for surface water and red for foul water.
Are toilets, showers, sinks, washing machines & dishwashers correctly connected to the foul water drain and not to surface water drains? 		Not sure how your waste water is connected to the sewage system? You can find a WaterSafe accredited professional to check it for you. Use the QR code to access the link to the WaterSafe website.
If you have a septic tank, cesspool or package sewage treatment plant have you had it checked within the last 6 months to confirm it is working properly.		Regulation of septic tanks and cesspools is different in England and Wales. Use the QR code to learn more.
Is it properly maintained/emptied by an approved contractor?		

Site Drainage and Outdoor Areas continued	Your Business	Help and Advice
 If you have an outdoor area with hard surfaces like concrete or paving do you clean these with brushes and tools or do you pressure wash it? 		The most environmentally friendly option is to sweep up debris and use tools to remove moss etc. If you need a more powerful solution then pressure washing is a good option. Avoid using chemicals that could end up in the waterways.
If you have a garden or outdoor area, are measures in place to reduce or slow down the surface water run-off from the property (such as water butts, a green roof, grey water recycling, soakaway etc)?		There are some great resources out there to help you with outdoor surface water management including Sustainable Draining Systems (SUDS)
 Is your outside waste storage secure, e.g. covered with a lid to prevent access by birds and any other wildlife. Is your outside area kept free from food waste?		Use our QR code at the end of this document to find out about your duty of care for waste management.
Do your car parking areas have permeable surfaces to reduce surface water run-off?		

Kitchens and Bars	Your Business	Help and Advice
Are used kitchen fats, oils and grease ever poured down outside drains or washed down the sink?		Nothing other than rain belongs down surface water drains. Oils and fats should not be poured down any drains whether they are indoor sinks or outdoor drains.
Do you separate and store used kitchen fats, oils and grease for collection by a licensed contractor or to be thrown in the bin once safely cooled?		By disposing of oils and fats in the bin you: a) prevent it from contaminating watercourses. b) reduce the occurrence of fatbergs in the sewage system. c) protect your sinks and drains from becoming clogged which can be costly to fix.
Do you offer free tap water refills to customers and non-customers?		Join the ReFILL revolution! See QR code.
Have you taken any steps to reduce single use plastics within your business such as plastic straws, cutlery or bags? 		In Wales there is legislation banning the use of some single use plastic items. See the QR code for more details. It is easier than ever to source plastic free alternatives such as paper straws, wooden cutlery and paper bags. Why not ask your current supplier if they have plastic free options?

Oils and Chemical Storage	Your Business	Help and Advice
Do you use oil for your central heating? Is your Heating Oil Tank double bunded or double skinned?		Did you know that heating oil is a common and costly cause of pollution but it doesn't have to be. Find out more using our QR code.
Are chemicals stored safely in a bunded area/within locked cupboards? Do you have spill kits in case of a spill?		Use our QR code to read some useful guidance on pollution prevention.

Bathrooms and Toilets	Your Business	Help and Advice
Is there a bin next to every toilet? (Including those in cubicle blocks)		Having a bin and sanitary disposal unit next to every toilet reduces the risks of blockages and flooding.
Do toilets have stickers or posters to encourage users to 'Think before you flush'?		If you would like resources for your restrooms/toilets then please get in touch with us via email or our QR code.
Do all toilets have a dual flush or water saving device in the cistern to help reduce water usage?		
Are all your taps in good working order with no dripping? Are showers low water usage or fitted with water saving devices?		There are now some great water saving options out there for taps and showers. To find out more scan our QR code.

This is our QR code!

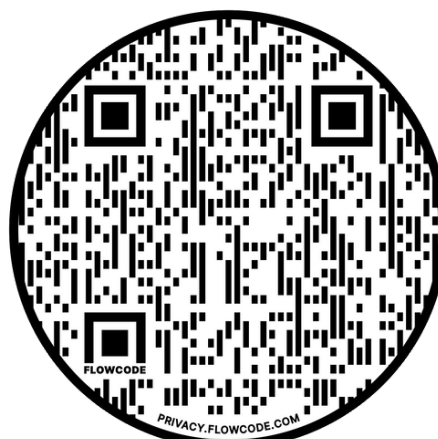
It will take you to a page that contains all the resources we have listed in the checklist as well as more information about Our Dee Estuary

Supporting Our Dee Estuary and promoting to others to make a positive change

Have you and your employees joined a local litter pick or beach clean?		
Have you spoken to your employees about Our Dee Estuary and asked them to make a pledge?		
Have you signed up for the Our Dee Estuary newsletter?		
Are you following, and spreading the word about Our Dee Estuary on Facebook, X and Instagram?		

We have put all of the helpful resources we could find in one convenient place!

Scan the QR code to view them:

Employee Pledges

Here's 3 easy ways you can help the estuary.

Get your employees to make a pledge below...

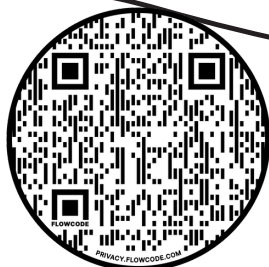
As an employee of : _____

After cooking, bin your used cooking oils and fats by pouring them into a heatproof container to cool before binning, and wiping out greasy pans with kitchen roll. Preventing fat and oil from entering the pipes and drains reduces the likelihood of sewage spills into the seas.

I pledge to :

Bin all flushable wipes, sanitary items and cotton buds rather than flush them down the toilet. Only flush the 3P's; pee, poo & (toilet) paper!

Reduce your single use plastics and help reduce litter and waste. Refuse plastic bags, bottles, cutlery and straws; consider reusable items instead.

The Our Dee Estuary Caru Aber Dyfrdwy partnership

**Catchment
Based Approach**

**Cyfoeth
Naturiol
Cymru
Natural
Resources
Wales**

**Cheshire West
and Chester**

**Cheshire
Wildlife Trust**

**Ymddiriedolaeth Natur
Gogledd Cymru
North Wales
Wildlife Trust**

**Environment
Agency**

WIRRAL

gwasanaeth cefn gwlad
countryside service

Grŵp Cadwraethol Aber yr Afon Ddyfrdwy

Yn cynrychioli 27 o gyrff lleol a rhyngwladol gyda diddordebau ym mywyd gwyllt Aber yr Afon Ddyfrdwy

Dee Estuary Conservation Group

Representing 27 local and national bodies with interests in the wildlife of the Dee Estuary

***The above organisations are all members of the
Tidal Dee Catchment Partnership.***

They offer support and guidance to the Our Dee Estuary project.

*Thank you for your interest in
becoming an*

Our Dee Estuary Caru Aber Dyfrdwy

*water-friendly
business*

Cheshire
Wildlife Trust

**Catchment
Based Approach**

**Cronfa
Treftadaeth**

**Heritage
Fund**

This is a voluntary scheme and has no regulatory status with any of the Tidal
Dee Catchment partner organisations.

Just in case you
missed it here's our
QR code again!

Photo by Robin Rowe

**Dod yn fusnes sy'n
gyfeillgar i ddŵr**

Caru AberDyfrdwy Our Dee Estuary

Cheshire
Wildlife Trust

**Catchment
Based Approach**

**Cronfa
Treftadaeth**

**Heritage
Fund**

Caru Aber Dyfrdwy Our Dee Estuary

I ddod yn fusnes sy'n gyfeillgar i ddŵr Caru Aber Dyfrdwy, cwblhewch y rhestr wirio yn y pecyn hwn i asesu a yw eich gweithrediadau busnes presennol yn ystyriol o aberoedd. Byddwn yn cynnig help a chynghor ar hyd y ffordd ar wella eich gweithrediadau yn ogystal ag awgrymiadau ar sut i ymgysylltu â gweithwyr, cwsmeriaid ac ymwelwyr.

Unwaith y bydd wedi'i chwblhau, byddwn yn ymweld â chi eto ac yn trafod y rhestr wirio ac yn rhoi ein hadborth i chi. Gallwn hefyd ddod ag unrhyw adnoddau y bydd arnoch eu hangen i ddod yn gyfeillgar i'r aber! Os byddwch yn gymwys, byddwch hefyd yn derbyn sticer ffenestr a thystysgrif i'w harddangos yn falch, fel bod pawb yn gwybod eich bod chi'n fusnes Caru Aber Dyfrdwy.

Enw'r busnes : _____

Eich enw : _____

Eich e-bost : _____

Rydyn ni yma i helpu a dyma lle gallwch ddod o hyd i ni:

✉ ourdeestuary@cheshirewt.org.uk

Ein henw ar y cyfryngau cymdeithasol yw @ourdeestuary

Rhestr Wirio Busnes

Defnyddiwch y rhestr wirio hon i weld beth rydych chi eisoes yn ei wneud i helpu'r aber ac i ddysgu mwy fyth o gamau ar gyfer sut mae #carufyaber

Efallai na fydd rhai o'r camauhyn yn berthnasol i'ch busnes- nodwch Amh lle nad yw'r cwestiynau'n berthnasol.

Mae gan y rhestr wirio 6 adran:

1. Draenio'r safle a mannau awyr agored

Mae'r adran hon yn ymwneud â draeniau awyr agored, draeniau dŵr wyneb a dŵr budr, a thanciau septig.

2. Ceginau a bariau

Mae'r adran hon yn edrych ar geginau, ardaloedd paratoi bwyd a bariau yn ogystal â phlastigau untro.

3. Systemau storio olewau a chemegau

Mae'r adran hon yn ymwneud â storio olewau a chemegau. Defnyddiwch y cod QR i gael rhagor o wybodaeth.

4. Ystafelloedd ymolchi a thoiledau

Mae'r adran hon yn archwilio eich cyfleusterau ystafell ymolchi a thoiled.

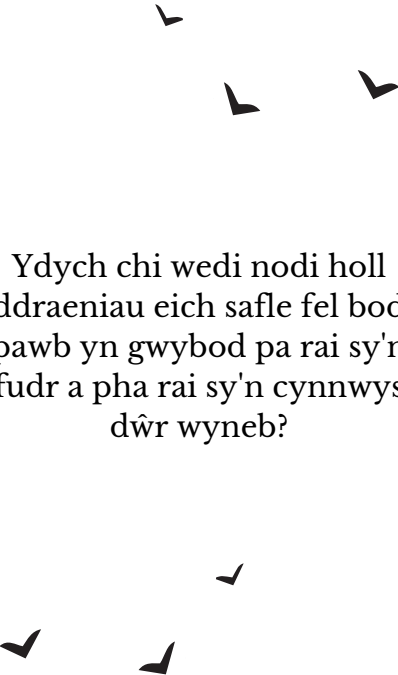
5. Cefnogi Caru Aber Dyfrdwy

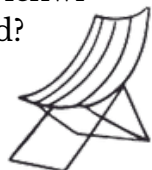
Mae'r adran hon yn edrych ar sut gallwch chi ein helpu ni i ledaenu'r gair am ein prosiect!

6. Addewidion gweithwyr

Bydd yr adran hon yn helpu i gael eich cydweithwyr i gymryd rhan.

Bydd tîm Caru Aber Dyfrdwy a'n Llysgenhadon Dŵr Glân yn eich helpu i weithio drwy'r rhestr wirio.

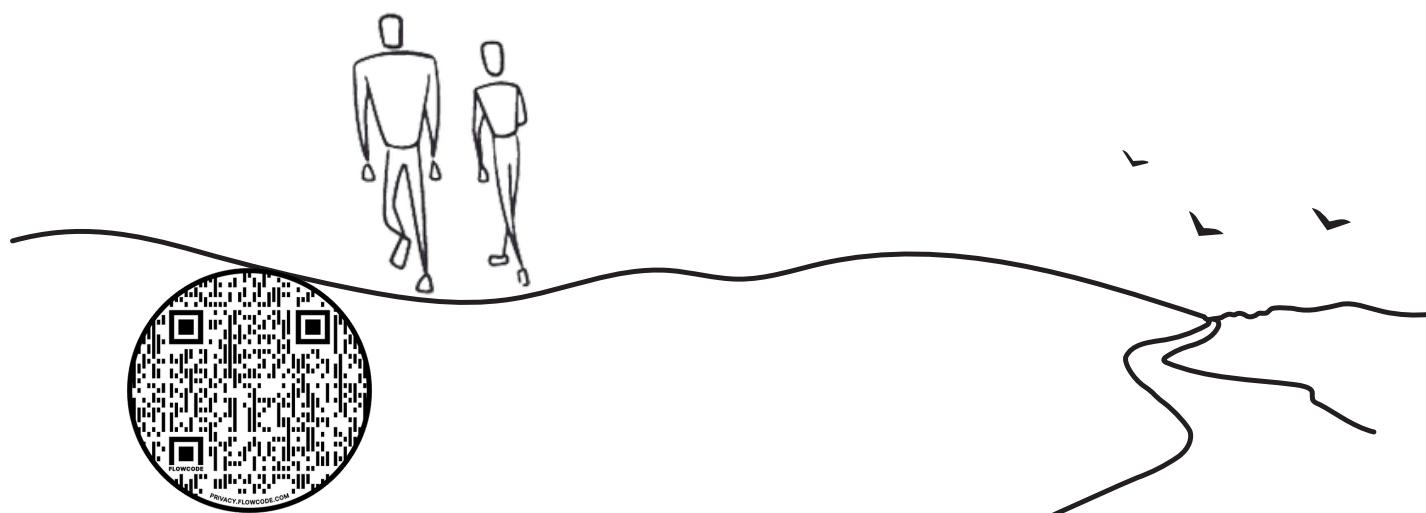
Draenio'r Safle a Mannau Awyr Agored	Eich Busnes	Help a Chyngor
 Ydych chi wedi nodi holl ddraeniau eich safle fel bod pawb yn gwybod pa rai sy'n fudr a pha rai sy'n cynnwys dŵr wyneb?		Yn dibynnu ar oedran eich eiddo, efallai y bydd gennych system garthffosydd gyfun, fel arfer yn gysylltiedig ag eiddo hŷn a adeiladwyd cyn yr 1980au, neu ddraeniau ar wahân mewn eiddo newydd. Os oes gennych chi ddraeniau dŵr wyneb a draeniau dŵr budr ar wahân argymhellir bod ganddynt god lliw: glas ar gyfer dŵr wyneb a choch ar gyfer dŵr budr.
A yw'r toiledau, cawodydd, sinciau, peiriannau golchi dillad a pheiriannau golchi llestri wedi'u cysylltu'n gywir â'r garthffos fudr ac nid â draeniau dŵr wyneb? 		Ddim yn siŵr sut mae eich dŵr gwastraff wedi'i gysylltu â'r system garthffosiaeth? Gallwch ddod o hyd i weithiwr proffesiynol achrededig WaterSafe i wirio hyn ar eich rhan. Defnyddiwch y cod QR i gael mynediad i'r ddolen i wefan WaterSafe.
Os oes gennych chi danc septig, carthbwl neu ffatri trin carthion pecyn, a ydych chi wedi ei wirio o fewn y 6 mis diwethaf i gadarnhau ei fod yn gweithio'n iawn?		Mae rheoleiddio tanciau septig a charthbyllau yn wahanol yng Nghymru a Lloegr. Defnyddiwch y cod QR i ddysgu mwy.
A yw'n cael ei gynnal/gwagio'n briodol gan gontractwr cymeradwy?		

Draenio'r Safle a Mannau Awyr Agored - parhad	Eich Busnes	Help a Chyngor
 Os oes gennych chi ardal awyr agored gydag arwynebau caled fel concrit neu balmant a ydych chi'n glanhau'r rhain gyda brwsys ac offer neu a ydych chi'n defnyddio golchwr gwasgedd? 		Y dewis mwyaf ystyriol o'r amgylchedd yw ysgubo malurion a defnyddio offer i gael gwared ar fwsogl ac ati. Os oes angen ateb mwy pwerus arnoch yna mae golchwr gwasgedd yn ddewis da. Dylech osgoi defnyddio cemegau a allai gyrraedd y dyfrffyrdd.
Os oes gennych chi ardd neu ardal awyr agored, oes mesurau ar waith i leihau neu arafu'r dŵr wyneb sy'n ffoi o'r eiddo (fel casgenni dŵr, to gwyrdd, system ailgylchu dŵr llwyd, suddfan dŵr ac ati)?		Mae rhai adnoddau gwyh ar gael i'ch helpu gyda rheoli dŵr wyneb yn yr awyr agored, gan gynnwys Systemau Draenio Cynaliadwy (SUDS).
 A yw eich storfa gwastraff allanol yn ddiogel, e.e. wedi'i gorchuddio â chaead i atal adar ac unrhyw fywyd gwyllt arall rhag mynd iddi. A yw eich ardal allanol yn cael ei gwarchod rhag gwastraff bwyd?		Defnyddiwch ein cod QR ar ddiwedd y ddogfen hon i gael gwybod am eich dyletswydd gofal ar gyfer rheoli gwastraff.
Oes gan eich ardaloedd parcio arwynebau hydraidd i leihau faint o ddŵr wyneb sy'n ffoi?		

Ceginau a Bariau	Eich Busnes	Help a Chyngor
A yw brasterau, olewau a saim cegin sydd wedi'u defnyddio yn cael eu harllwys i ddraeniau y tu allan neu eu golchi i lawr y sinc?		Ni ddylid rhoi unrhyw beth heblaw glaw i lawr draeniau dŵr wyneb. Ni ddylid arllwys olewau a brasterau i lawr unrhyw ddraeniau os ydynt yn sinciau y tu mewn neu'n ddraeniau y tu allan.
A ydych chi'n gwahanu ac yn storio brasterau, olewau a saim cegin i'w casglu gan gontractwr trwyddedig neu i'w taflu yn y bin unwaith y byddant wedi oeri'n ddiogel?		Drwy gael gwared ar olew a braster yn y bin rydych chi'n: a) eu hatal rhag llygru cyrsiau dŵr. b) lleihau'r achosion o dalpiau braster yn y system carthion. c) amddiffyn eich sinciau a'ch draeniau rhag llenwi a all fod yn gostus i'w trwsio.
Ydych chi'n cynnig i gwsmeriaid a rhai nad ydynt yn gwsmeriaid ail-lenwi gyda dŵr tap am ddim?		Ymunwch â'r chwyldro Ail-lenwi! Edrychwch ar y cod QR.
Ydych chi wedi cymryd unrhyw gamau i leihau plastigau untro yn eich busnes fel gwellt, cyllyll a ffyrc neu fagiau plastig?		Yng Nghymru mae deddfwriaeth sy'n gwahardd y defnydd o rai eitemau plastig untro. Edrychwch ar y cod QR am fwy o fanylion. Mae'n haws nag erioed dod o hyd i ddewisiadau amgen di-blastig fel gwellt papur, cyllyll a ffyrc pren a bagiau papur.

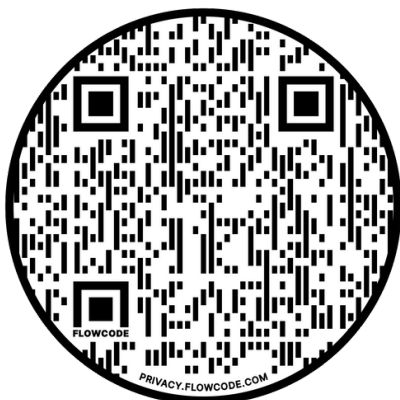

System Storio Olew a Chemegau	Eich Busnes	Help a Chyngor
Ydych chi'n defnyddio olew ar gyfer eich gwres canolog? A yw eich tanc olew gwresogi wedi'i fyndio ddwywaith neu'n un cragen ddwbl?		Oeddech chi'n gwybod bod olew gwresogi yn achos cyffredin a chostus o lygru ond nid oes rhaid iddo fod. Dysgwch fwy gan ddefnyddio ein cod QR.
A yw cemegau yn cael eu storio'n ddiogel mewn ardal wedi'i byndio/ mewn cypyrddau dan glo? Oes gennych chi becynnau arllwys os bydd rhywbeth wedi gollwng?		Defnyddiwch ein cod QR i ddarllen rhai canllawiau defnyddiol ar atal llygredd.

Ystafelloedd Ymolchi a Thoiledau	Eich Busnes	Help a Chyngor
Oes bin wrth ymyl pob toiled? (Gan gynnwys y rhai mewn blociau ciwbicl)		Mae cael bin ac uned gwaredu eitemau ar gyfer y mislif wrth ymyl pob toiled yn lleihau'r risg o rwystrau a llifogydd.
Oes gan doiledau sticeri neu bosteri i annog defnyddwyr i 'Feddlw cyn fflysio'?		Os hoffech adnoddau ar gyfer eich ystafelloedd ymolchi/toiledau, cysylltwch â ni drwy e-bost neu ddefnyddio ein cod QR.
Oes gan bob toiled fflysh deuol neu ddyfais arbed dŵr yn y tanc dŵr i helpu i leihau faint o ddŵr sy'n cael ei ddefnyddio?		
A yw eich holl dapiau mewn cyflwr gweithio da heb ddiferu? A yw'r cawodydd yn rhai sy'n defnyddio ychydig o ddŵr neu wedi'u gosod gyda dyfeisiau arbed dŵr?		Erbyn hyn mae rhai opsiynau arbed dŵr gwych ar gael ar gyfer tapiau a chawodydd. I ddysgu mwy sganiwch ein cod QR.

Dyma ein cod QR!

Bydd yn mynd â chi i dudalen sy'n cynnwys yr holl adnoddau rydyn ni wedi'u rhestru yn y rhestr wirio yn ogystal â mwy o wybodaeth am Caru Aber Dyfrdwy

Cefnogi Caru Aber Dyfrdwy ac annog eraill i wneud newid cadarnhaol

Ydych chi a'ch gweithwyr wedi ymuno mewn gweithgaredd casglu sbwriel lleol neu lanhau traeth?		
Ydych chi wedi siarad â'ch gweithwyr am Caru Aber Dyfrdwy ac wedi gofyn iddyn nhw wneud addewid?		
Ydych chi wedi cofrestru ar gyfer cylchlythyr Caru Aber Dyfrdwy?		
Ydych chi'n dilyn, ac yn lledaenu'r gair am Caru Aber Dyfrdwy ar Facebook, X, ac Instagram?		

Rydyn ni wedi rhoi'r holl adnoddau defnyddiol y gallem ddod o hyd iddyn nhw mewn un lle cyfleus!

Sganiwch y cod QR i'w gweld:

Addewidion Gweithwyr

Dyma 3 ffordd hawdd y gallwch chi helpu'r aber.

Fel gweithiwr :

Gofynnwch i'ch gweithwyr wneud addewid isod...

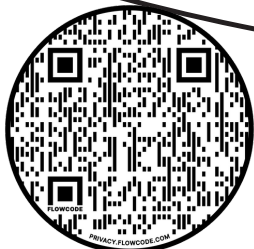
Ar ôl coginio, rhowch eich olewau a brasterau coginio yn y bin drwy eu harllwys i gynhwysydd dal gwres i oeri cyn eu rhoi yn y bin, a glanhau sosbenni saim gyda rholyn cegin. Mae atal braster ac olew rhag mynd i mewn i bibellau a draeniau yn lleihau'r tebygolrwydd y bydd carthion yn cyrraedd y moroedd.

Rwy'n addo :

Rhowch bob cadach fflysio, eitemau mislif a ffyn cotwm yn y bin yn hytrach na'u fflysio yn y toiled. Yr unig bethau y dylech eu fflysio yw pi pi, pw a phapur (toiled)!

Defnyddiwch lai o blastigau untro a helpwch i leihau sbwriel a gwastraff.

Gwrthodwch fagiau, poteli, cyllyll a ffyrc a gwellt plastig; ystyriwch eitemau y gellir eu hailddefnyddio yn lle hynny..

Caru AberDyfrdwy Our Dee Estuary

Y Bartneriaeth

Catchment
Based Approach

Cyfoeth
Naturiol
Cymru
Natural
Resources
Wales

CYNGOR
Sir y Fflint
Flintshire
COUNTY COUNCIL

Cheshire West
and Chester

Cheshire
Wildlife Trust

Ymddiriedolaeth Natur
Gogledd Cymru
North Wales
Wildlife Trust

Environment
Agency

sir ddinbych
denbighshire
gwasanaeth cefn gwlad
countryside service

Grŵp Cadwraethol Aber yr Afon Ddyfrdwy

Yn cynrychioli 27 o gyrff lleol a rhyngwladol gyda diddordebau ym mywyd gwyllt Aber yr Afon Ddyfrdwy

Dee Estuary Conservation Group

Representing 27 local and national bodies with interests in the wildlife of the Dee Estuary

***Mae'r sefydliadau uchod i gyd yn aelodau o Bartneriaeth Dalgylch y
Ddyfrdwy Lanwol.***

Maen nhw'n cynnig cefnogaeth ac arweiniad i brosiect Caru Aber Dyfrdwy.

***Diolch i chi am eich ddangos
diddordeb mewn dod yn
fusnes cyfeillgar i ddŵr***

Caru AberDyfrdwy Our DeeEstuary

Cheshire
Wildlife Trust

**Catchment
Based Approach**

**Cronfa
Treftadaeth**

**Heritage
Fund**

Mae hwn yn gynllun gwirfoddol ac nid oes ganddo unrhyw statws rheoleiddio
gydag unrhyw un o sefydliadau partner Dalgylch Dyfrdwy Lanwol.

Rhag ofn i chi ei
fethu, dyma ein
cod QR eto!

